

STAVANGERFJORD BERGENSFJORD mellan Amerika och Skandinavien. Passagerare, som ämnar resa till Sverige, Norge eller Danmark...

ABINGDON HOTEL 7-9-11 Abingdon Square, New York, U. S. A.

REKOMMENDERAS AV LEDANDE ANGBATSBOLAG Passagerare mötas på järnvägsstationen i New York vid ankomsten.

Art Craft Studio Mr. Thor Erickson, manager Montgomery Building 215 1/2 Portage Avenue

C. H. NILSON Dam- och herrskräddare. Största skandinaviska skrädderifabrik. 208 Logan Ave.

JACKSON BROS. Juveler- och Guldsmedsaffär. Specialt uppmärksammas postorder. UR- och JUVELREPARATIONER.

DRICK SVENSK-ÖL! den mest välsmakande dryck under den varma årstiden. Köp från eder handlande eller skriv till The Swedish Canadian Sales Limited.

UPPFINNARE! Skriv till mig idag och erhåll listan över uppfinningar, som behövas och min illustrerade bok om patent på svenska språket.

Socialistisk litteratur Farmaren och Socialismen Av OLE HJELT Socialismen Av OLE HJELT

Bildningssträvandena o. folketshuset-tanken.

UR "IDOG" AV G. H. SILVER

INGEN LIVSYTTNING i Svensk-Canada har varit av mera löftrisk och glädjande beskaffenhet, än det uppvaknade i intellektuellt och ideellt avseende, som ägt rum under senaste åren.

Uttrycket tillåter icke en vidlyftig utredning av detta folkbildningsarbete, hur lockande det är. Det är endast ett par punkter vilja beröra. Ett av de största hindren till ett verkligt, fruktgivande bildningsarbete i Svensk-Canada är bristen på lämpliga, degående ledareformörer och folkupplösnare.

En annan sak, som står hindrande i vägen för ett fruktbringande folkbildningsarbete, är lokalfrågan och därmed äro vi inne på ämnet för denna artikel. Vi vilja först som st påpeka, att det är vår bestämda uppfattning, att skall det bli något verkligt, något bestående av ett folkbildningsarbete i Svensk-Canada, vare sig det nu bedrivs av Nationalbiblioteket, Nationalförbundet eller andra krafter — så måste Folkets-hus-frågan lösas.

Vi veta under vilka ogynnsamma, trista förhållanden det svenska folket lever på landsbygden. Intet som ger lite högtidligare prägel över vardagslivet, intet, som tillfredsställer en äro längtan efter något som utfyller de lediga stunderna, som lyfter sinnet upp ur och över den grådkiga enformigheten och gylter till högtidlig vinst över vardagslivets tunga prosa.

Nytan av ett sådant Folkets hus är höjt över allt tvivel och de möjligheter, existensen av ett sådant framkallar, äro obegränsade. Olika föreningar med humanitära och ideella mål, kunde där ha sina möten: alla offentliga föredrag, vare sig politiska, religiösa, sociala eller etiska, kunde där hållas.

Med andra ord: ett samhälles utvecklingsmöjligheter i intellektuell hänseende äro obegränsade, om ett Folkets hus vore ett tillgått och god ledning gavs från lämpligt håll.

En sak måste härvidlag påpekas. Det kan ej nog betonas, att ett sådant Folkets hus måste vara fullkomligt neutralt, ej domineras av någon sekt eller föreläsning. Det måste byggas och uppföras med endast ett mål för ögonen: att det skall bli en verklig kulturhård.

Vi skola i sammanhang härmed be att få återgiva följande, som en av folkbildningens främsta förkämpar, red. Mauritz Hellberg, skrivit i Folkets-hus-frågan, då detta fullkomligt ger uttryck för våra tankar: Han skriver: "För att Folkets husen skola kunna rätt fylla sin uppgift åt alla de landets barn, som behöva det, bereda glädje och bildning, är det högst angeläget att de hållas fria från alla slags censur utom den, som ligger i deras idés av kulturhård."

Dryckessång

Det ädla vattnet, ädlast vin bland alla, jag prisar högst, — ty ingen lömsk berusning i skålen smyger med dess böljas kalla kristalkaskad, men blott en hälsans tjänning.

Det frestar ej, men gör oss åter unga, det härjar ej, men får oss dock att sjunga, det lägger visa tankar på vår tunga och renar allt i dagg och morgonljussning.

Det ädla vattnet, mildt gudars gåva, jag ger mitt pris, — ty tri och skön besinnning det bär åt känslor, betsade och dova, åt drömmen ro, åt viljan makt och vinning.

Ur jorden sänkt, bland mossorna och gräsen, det ger naturens jämnmat åt vårt väsen, ej retelse åt gom, förvand och kräsen, vinånger ej, men skogsluft kring vår tinning.

Jag prisar dig, naturens di åt barnen, avnanda alltför snart från hennes amning och glömande i dyn och grottekvaren sitt rena blod, sin andliga härstamning.

Ack, låt oss fly, ej än av giftet stungna, ej brända brutna, fångna och betvingna, vår moders barn livshärskande och lugna, till killans bröst och vattnets modersfanning.

Ty som en mor, vars barn man rövat henne, allmodernt kallar oss i smärtsam spänning, när rjuttingsfebern hettar kring vårt ämne och trollmäns gifter sövt vårt minnesänning.

När stadens ande våra pulsar jäkter, när i en grav av sten vår själ försmäktar, från haven lufta hennes andes fläktar, från skogens bäckar sorlar hennes marning.

Välän, ni barn, dem hennes stämman väckte att åter söka hennes famns försörjning, du morgondagens starka härskarskälskete, välän, välän på väg till hennes boning! An lekna hennes tjänande najader.

Än lekna hennes vita pelarader, än sjunga hennes lockande kaskader med drill och sus i ljuvlig sammantöning.

Välän, på väg, ni ungdomens arméer, i tri och enig sykosammanslutning, från källrar, krogar, knepjer och kaster dit ut till skogens sol och dagbegjutning!

Vad mer, om krogens glömskedruckna kunder i feber njuta sina glada stunder — ni hälsans barn, ni äro som ett under, att livet självt är livets största njutning.

K. G. Ossian-Nilsson. I FIENDEHAND AV GUNNAR CEDERSCHILD.

Jag träffade honom på något slags familjetid under blommande fruktträd i en normandisk trädgård.

Det enda jag lade märke till hos honom till en början var att hans ålder var absolut obestämbar. Kroppens formen, ansiktsovalen och munnen vore för mycket unga. Men bekymmerdraget från näsa till mungipa, linjerna i pannan och kring ögonen, det tunna håret på hjässan, de grå testarna vid tinningarna och i all synnerhet den trotta blicken var tjuo år äldre.

Det var nästan ännu svårare att gissa hans ålder, då man talade med honom. I somligt var han naiv, nästan barnslig. Han blev lätt blyg och rodnade djupt vid minsta anledning. Politiken såg han ännu från gymnasistens eller studentens synpunkt. Men han hade betänksamhet, försiktighet i uttryck, behärskning som en gammal man. Hans fördomsria och illusionlösa uppfattning av hälsöer och människors passade bättre till hans skälliga hjässan än till hans rodnande kinder.

Jag hörde mig för vem han var. Emile Dubois, en lovande ung student, överraskad av kriget under sitt första universitetsår, sjukvårdare på ett regemente, Charolot, reträtten, Marneslaget, trancheerna igen, 18 månaders fångenskap, delvis i represallager, och så inliten utväxling.

— Hur hade han det i Tyskland? — Vet inte. Han har aldrig velat berättat något vidare om det. Mätte ha varit otäck. Han såg tjuo år äldre ut, då han kom hem, och var mager som ett skelett.

Då vi gick därifrån lagade jag att vi fick sällskap. Han var ensam och så var jag. Folkaktligen åt vi middag tillsammans. Hur jag först fick honom att tala om sin fångenskap minns jag inte. Jag tror det var några jämförelser mellan fransk och engelsk lynchne, som lockade honom att tala om engelsmännen i fånglägret. — Det ena minnet gav det andra och snart hade jag bit för bit fått hela historien från sista aktyttraven till ankomsten till Lyon efter utväxlingen.

Han berättade enkelt och klart, något tonlöst, utan att framhåva något särskilt, utan att söka effekter, utan att ge uttryck åt några känslor — som om allt dött han gått igenom och sett vore de naturliga och allmogliga företeelserna.

ÄR SKILLT, utan att söka effekter, utan att ge uttryck åt några känslor — som om allt dött han gått igenom och sett vore de naturliga och allmogliga företeelserna.

— Vår bataljon var kringrad och avskuren i sex dagar. Maten tog slut första dagen. Vatten fanns inte annat än i dyner i grantröskan. På sjätte dagen tog ammunitionen slut också. Den natten slog vi dem tillbaka med kolv och bajonet. Men på morgonen måste vi gå oss. Då vore vi inte många kvar.

Vi voro trötta, hungriga och törstig, men vi fingo marschera i flera timmar. I en by ställdes vi upp på två led.

En helt vanlig general gick utefter leden och inspekterade oss. Han var lätt att känna igen från fotografier och karrikatyter. Det var kronprinsen. Han var inte så ful som han brukar ritas. Han såg heller inte dum ut. Då han talade till några av oss var hans franska felfri och utan främmande tonfall. Mig gick han förbi, men han stannade framför min sidoman och sa: "Nå, ser Ni nu att vi lido äro sådana barbarer? Ser Ni att vi inte misshandla våra fångar?" Min kamrat svarade inte ett ord.

Första tiden i fånglägret var svår, både moraliskt och fysiskt. Vi levde på tunn, livligt söppa och små bitar uselt bröd. Vi svält så att vi blevo som djur. Vi hade bara en enda idé i huvudet: m. a. t. Vi irrade omkring i inhägnaden hela dagarna och letade efter något som kunde ätas eller åtminstone fylla magen för en stund. Min bästa vän stal mitt bröd, när jag såg bort för ett ögonblick. Jag stal hans så ofta jag kom åt. Det var två månader för oss, innan paketet hemifrån började komma.

Men för ryssarna varade det i åratal. De fingo aldrig några paketer. Somliga ledde så på hungern att de till slut torkade sina egna excrementer och åt dem. Vi levde nästan helt och hållet på bröd, choklad och konserver, som vi fick hemifrån i somliga läger kom paketerna regelbundet, i andra stulos en del på vägen, i somliga nästan allt.

Jag levde i två månader i samma skjorta. Då jag tvättade den måste jag sitta halv naken och vaktta den tills den var torr, för att inte någon störs karns djävul, som inte hade någon skjorta alls, skulle stjåla den.

Där var flera fångar, som varit där ända sedan 1914. Många av dem hade blivit fullkomligt föroläpade. De orkade inte längre hoppas. De trodde inte längre att kriget någonsin skulle ta slut. De stego upp om morgonen som maskiner, sedan sutto de stilla hela dagen, utan att tala, kanske utan att tänka. — Jag undrar om de någonsin kunna bli människor igen.

Somliga gingo jämt och bygde på planer att rymma. De sparade biscuits och choklad i föräret, övervägde varenda detalj, förutsåg alla möjligheter. Några lyckades, andra blevo tagna eller skjutna. Några hade inte nog djärvhet att ställa sina flyktförberedelserna höllo deras moral upp, och deras intelligens livd vi. — De, som inte kunde hålla tyst med sina planer, blevo ibland omgivna av de spioner, som vore blandade i bland fångarna, "des moutons", kallar man dem.

Vissa civila tyskar hade rätt att själva hämta de fångar, som skulle arbeta hos dem. De buro en röd armbindel. En fransk fånge lyckades skaffa sig en cykel dräkt och en sådan armbindel. Klädde i den marscherade han tvärs igenom hela lägret med två kamrater mitt på ljusa dagen. Han hade rakat och maskerat sig, men jag kände igen honom. Han kom ut, steg på tåget med sina två "fångar", slog sig i språk med de medresandande — han talade utmärkt tyska. De hade de otroligaste äventyr, men tack vare hans kallblodighet och fräckt tog de sig fram, på tåg, allt närmare gränsen. Dessvärre råkade de komma till en station just då polisen gjorde razzia efter desertörer, alla måste visa sina papper, och då blev han naturligtvis fast. — Andra köpenicklar hade lyckats bättre.

Det är märkvärdigt, hur många som verkligen lyckas rymma, fastän så många försiktighetsmetoder äro tagna, att det förefaller absolut omöjligt. Många lyckas ta sig fram tvärs igenom hela Tyskland, utan att tala ett ord tyska. Här är det för dem, som bli tagna av de holländska bönderna och utlämnade till de tyska posterna, då de redan tro sig i säkerhet på neutral botnen. Bönderna i gränstrakter ha förtjänat många hundramarksdollar på det sättet.

Engelsmännen förstå i allmänhet att inrätta det bekvämt för sig i fångenskap. De tappa sällan humöret. De som inte syns med förberedelser för flykt äro jämt i arbete med att tillverka alla möjliga småsaker, som kvämare. Jag tror att de på det viset lida mindre än vi. De ha en förmåga att ta förhållandena sådana de äro kanske heller inte så känsliga som vi.

Vad som är särskilt franskt — fastän det finns hos de engelska fångarna också till en viss grad — är lusten att förarga tyskarna. Den 14 juli, Bastildagen, till exempel, hade de förbjutit alla sorters patriotiska demonstrationer. Men precis klockan tolv började hela lägret på en gång sjunga Marsellaisen, och var man svängde en trikolour, som han gjort av vad trasor han kunde få tag i. — Besträffningar haglade naturligtvis — men vi hade fått lita luft.

Då vi inte hälsade på de tyska underofficerna fingo vi tre timmars straffarbete med övning i hälsning. För att visa hur litet vi brydde oss om det började vi alla straffexercisen en halvtimme tidigare och slutade en halvtimme senare än vi fått order — men hälsade fortfarande inte på de underofficerna. — Sådant kunde tyskarna inte förstå.

Vi hade också våra metoder att straffa tyskarna. Om en skitvakt i ex. förargat oss, satte vi oss en tio, tolv stycken så nära vi kunde framför honom och togo fram och åt alla möjliga godsaker, choklad, lever, pastej o. s. v., som han inte smakat på äro och månader. En halvtimme eller timmes "Tantalus" kallade vi det.

När de allierades aeroplan kommo och bombarderade fabriker och stationer i staden intill fånglägret, rusade alla fångarna ut ur barackerna och hurrade och skrekro av förtjusning för var bomb, som föll.

Jag var i flera olika läger. Behandlingen var mycket olika. Den berodde helt och hållet på kommandanten. Var det en officer, som själv varit i fält, var det ibland rätt human. De värsta voro de, som levat hela kriget på sina kontor och expeditioner. Detsamma gällde underofficerna. De som varit i fält kunde vara rätt hyggliga. En bit choklad eller en sardin kunde göra dem riktigt tjänstaktiga.

Den värsta tiden jag hade var i represallägret vid kolgruvorna. En vacker dag valde de ut några hundra av oss, alla studenter och intellektuella, och skickade oss att arbeta i en kolgruva. De valde oss, inte därför att vi kunde göra bättre arbete, utan därför att vi lido mera än de andra.

Vi fingo arbeta tolv timmar om dygnet nere i gruvan, varannan vecka om dagen, varannan om natten. Det var förfärligt. Och där till medvetandet, att varenda kolbit vi höggos skulle användas i fabriker, som gjorde kanoner och granater mot våra kamrater.

Disciplinen var särskilt sträng. För mindre förseelse bands man vid pälen och fick stå där en timme eller två, på täspetsarna, med armarna sträckta bakåt. — Jag lyckades smuggla ut några fotografier, så Ni kan se det är ingen överdrift.

Vi voro bara tre månader i kolgruvan, men det föreföll som många år. Jag förlorade all räkning på tiden. Vi kommo dit i början av februari och då jag fick veta att det var maj, då vi kommo därifrån, trodde jag först att det var maj nästa år.

Då vi kommo tillbaka till ett vanligt fångläger begärde jag att få komma ut som jordbruksarbetare, för jag ville inte riskera ett nytt represallägar. Jag hade tur att komma till hyggligt folk och blev väl behandlad. Det var den enda drögliga tid jag hade i Tyskland.

Jag var sjukvårdare, non-combatant, och borde enligt alla konventioner skickats hem direkt. Men det brydde de sig naturligtvis inte mycket om. Jag hade längesedan givit upp hoppet och blev helt förvånad, då jag tillfingen efter 15 månader fick veta, att jag skulle få komma hem.

En liten detalj, som är rätt karaktäristisk: När vi lämnade Tyskland skulle de betala ut vår sold och vad pengar som annars tillhörde oss. De gävo oss det i papperspengar, som hade kurs endast i den del av Frankrike, tyskarna håller besatt. — Då vi kommo fram till Lyon väntade myndigheterna först inte om de kunde lösa in sedlarna, tills någon kom på den ljusa idén att man kunde ge dem till de tyska fångarna, som skickades tillbaka till sitt land. Det gjorde de, och vi sntar jag att de där sedlarna fortsätta att fara fram och tillbaka mellan Tyskland och Frankrike ända tills de äro utslitna.

Om man kunde välja sin lott i krig vore fånge det sista jag valde. Hellre sårad, t. o. m. stympad och oändligt mycket hellre död, än krigstjänst i Tyskland.

Jag tror inte att någon, som en längre tid varit fånge på andra sidan Rhen, någonsin blir samma man igen, som han var förut. Fångenskapen slår moraliska sår, som aldrig kunna läkas. — Sparsamhet. Fru: — Jag ska be att få följa en termometer. Instrumenthandlaren: — Réaumur eller Celsius? — Vad är det för skillnad på dem? — Bära de' att Réaumur anger kokpunkten vid 80de graden, Celsius däremot vid den 100de. — Ack låt mig då få en Réaumur — för att spara den dyra kokgasen.

SKAMT

Hvem kunde tro det? Jons Olsson går och spankulerar på landsvagen. Flötsligt kommer en automobil och kör på honom. Jons reser sig ursinnlig och knyter näven efter den bortslände automobil. Han fortsätter gå på sin väg, men olyckan vill att kort därefter en motocykel kör på honom. Förgyrnad utbrister då Jons: — Hvem kunde tro att bilungen skulle komma åter!

En LIKADAN. Patron Karlsson var en dag ute och åkte med sin åkta hälv, vilken på grund av mannens ganska stora betydelse inom socknen ej var så litet befordrad av sig. På hemvägen motte de en bonde, som kom korande. — Kör inte ur vägen, för den där bondurken, Johan, sade fru Karlsson mörskt. Bonden, som hört hennes yttrande och som såg, huru mannen trefullt hade uttryckt sin åsikt, sade emellertid lugnande: — Va' inte jäns! patron, ja kör ur vägen — ja, har själv en likadan hemma!

DEN ARLIGE MANNEN. — Det finns ingen arligare längre varken inom affärsvärlden, det politiska livet eller i sällskapslivet, än den arlige mannen. Det har tankfullt petad sig i landerna efter den nya inlagda middagen. Kaffor, konster, handelsbiträden, springpojkar, alla passa på, när de kunna komma att ställa något — det finns ingen, ingen, som man kan lita på. Och folk som man haft affärer med i många år, dra sig inte för att skoja en, när de se sig den minsta utväg och man inte ouppberligt ser upp med dem. Om företeelserna på det politiska området ska vi inte tala. Att lita upp en politiker, som är arlig, det är lika lönlöst som att lita efter en fyrväring i en vassbänk. Och vad sållskapet beträffar, så är det det rätt det gärna kan vara. Arlighet är där lika sälsynt som renhet i seder.

— Men ska vi inte gå nu? Vi ha ju betalt, inte sant? — Den arlige mannens följelagare räckte honom den kvittorade räkningen på middagen och svarade: — Jo, vi ha betalt, men kyparen, den dummerjungen, har räknat fel på en krona.

— För mycket? frågade den arlige mannens följelagare ivrigt. — Nej, en krona för litet. Den arlige mannen grep sin hatt. — Låt oss lika, sade han, innan han möjligen märker missstaget! Det är rätt åt honom, när han inte kan addera ordentligt, och för resten är det sådana tider att man har all anledning att spara, när man kan komma åt!

SPEC. TILLBUD. "KVINNAN OCH HEMMET" den bästa och mest läskräkta kvinnotidskriften på vårt språk här i landet. Innehåller alla senaste nyheter — och "Var Bildnings" 10 stora sidor med utvalda inträffade berättelser, sådana för 25 cents.

För kvinnors sjukdomar. Dr. Martell's kvinnopiller ha blivit beställda av läkare och säljas av pålitliga apotekare över allt för övrigt fjerdelsde århundrade. Tag intet substitut. BJÖRNSSON & BRANDSON LAKARE 701 Lindsay Building Kontor: 701 Lindsay Building Kontorstimmer från 2 till 4 endast eftermiddag. Bostadstelef: Garry 321 — Garry 763

DR. J. STEFANSSON Isländsk specialist på ögata, öron, näsans och strupens sjukdomar. 401 BOYD BUILDING, Hörnet af Portage ave. och Edmonten. Tel. M. 3088 eller Garry 2315.

DR. R. L. HURST Medicin av Royal College of Surgeons, England. Licentiat av Royal College of Physicians, London. Specialist: bröst, närv och kvinnosjukdomar. Kontor: 205 Kennedy Bldg., Portage Ave. mitt emot Estons. Telefon Main 814. Kontorstid: 9-5 och 7-9. Bostadstelef: Garry 1175.

Dr. McFARLEN 312 Nain Avenue Tel. St John 858 (Ovanför Elmwood Drugstore) Kontorstid 3-4 och 7-8

ELMWOOD ELECTRIC CO. Elektriska kontraktörer. A. SADDINGTON, MANAGER Specialt uppmärksammas uppställandet af Lådningar för ljus och Lampor i färdigbyggda hus. Lampor flinns. 388 TALBOT AVE. TEL. M. 3088. GEVARS- OCH VELOPED-REPARATÖRER.

Förnya Eder prumeration i tid